യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃ 027✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

തസ്മിൻ ഗിരിതടേ+ഗ്രാമേ ത+സ്യ മ+ണ്ഡപ-കോടരേ .
അ+ന്തർ-ധിമാ+ശ്വാ-യയ-തുസ്-
ത+ത്ര+സ്ഥേ ഏവ തേ+സ്ത്രിയൗ .. 1

അസ്മാകം(വ്) വന-ദേവീ+ഭ്യാം പ്രസാദഃ(ഖ്) കൃത ഇ+ത്യഥ .
ശാന്ത-ദുഃഖേ ഗൃഹ-ജനേ+സ്വ+വ്യാ-പാര-പരേ+സ്ഥിതേ .. 2

മ+ണ്ഡപാ-കാശ-സംലീനാം ലീലാ-മാഹ സര+സ്വതീ .
വ്യോമ-രൂപാ വ്യോമ-രൂപാം സ്മയാത്-തൂഷ്ണീ-മിവ+സ്ഥിതാം.. 3

സ+ങ്ക+ല്പ+സ്വപ്ന-യോ+ര്യേഷാം(യ്) യത്ര സ+ങ്ക-ഥനം മിഥഃ .
യഥേ-ഹാർഥ+ക്രിയാം(ൻ) ധ+ത്തേ
തയോഃ(സ്) സാ സ+ങ്കഥാ തഥാ .. 4

പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-നാഡീ+പ്രാണാദി-
ഷ്ടേ്വ+പ്യ+ഭ്യു-ദിതാ തയോഃ .
സാ സ+ങ്കഥന-സംവിത്തിഃ(സ്) സ്വപ്ന-സ+ങ്ക+ല്പ-യോരിവ .. 5

ശ്രീസര+സ്വ+ത്യുവാച .

ജ്ഞേയം.ഞ്. ജ്ഞാത-മശേ-ഷേണ ദൃഷ്ടാ-ദൃഷ്ടാർഥ-സംവിദഃ .
ഈദൃശീയം ബ്ര+ഹ്മ-സ+ത്താ കിമ+ന്യ+ദ്വദ പൃ+ച്ഛസി .. 6

ലീലോവാച .

മൃത+സ്യ ഭർതുർ.ജോവോ്വ്സൗ യ+ത്ര രാ+ജ്യം(ങ്) കരോതി മേ .
ത+ത്രാഹം(ങ്) കി+ന്ന തദ്-ദൃഷ്ടാ ദൃഷ്ടാ+സ്മീഹ സുതേന കിം.. 7

ശ്രീസര+സ്വ+ത്യുവാച .

അ+ഭ്യാ-സേന വിനാ വഥ്.സേ തദാ തേ+ദ്വൈത-നി+ശ്ചയഃ .
നൂന-മസ്തം(ങ്)ഗതോ നാഭൂൻ-നിഃ(ശ്)ശേഷം(വ്) വരവർണിനി .. 8

അ+ദ്വൈതം(യ്) യോ ന യാതോ്വ്സൗ കഥ-മ+ദ്വൈത-കർമഭിഃ .
യു+ജ്യതേ താപ-സംസ്ഥസ്യ+ച്ഛായാങ്-ഗാനു-ഭവഃ(ഖ്) കുതഃ .. 9

ലീലാ+സ്മീതി വിനാ+ഭ്യാസം(ൻ) തവ നാ+സ്ത-ഗതോ്ഭവത് .
യദാ ഭാവ+സ്തദാ സ+ത്യ-
സ+ങ്ക+ല്പ+ത്വ-മഭൂ+ന്ന-തേ .. 10

അ+ദ്യാസി സ+ത്യ-സ+ങ്ക+ല്പാ സംപന്നാ തേന മാം സുതഃ .
*സപ+ശ്യ.+ത്വി+ത്യഭി-മതം ഫലിതം(ൻ) തവ സുന്ദരി .. 11

ഇദാനീം(ൻ) ത+സ്യ ഭർതു+സ്ത്വം സമീപം യദി ഗ+ച്ഛസി .
ത+ത്തേന+വ്യവ-ഹാരസ്തേ പൂർവ-വഥ്.സംപ്ര-വർ-തതേ .. 12

ലീലോവാച .

ഇഹൈവ മ+ന്ദിരാ-കാശേ പതിർ.വി+പ്രോ മമാ-ഭവത് .
ഇഹൈവ സ മൃതോ ഭൂ+ത്വാ സംപന്നോ വസുധാ-ധിപഃ .. 13

ഇഹൈവ ത+സ്യ സംസാരേ തസ്മിൻ ഭൂമ+ണ്ഡ-ലാ+ന്തരേ .
രാജ-ധാനീ-പുരേ തസ്മിൻ-പുര+ന്ധ്യ്+സ്മി+വ്യവസ്ഥിതാ .. 14

ഇഹൈ+വാന്തഃ(ഫ്)പുരേ തസ്മിൻഥ്.സ മൃതോ മമ ഭൂപതിഃ .
ഇഹൈ-വാന്തഃ(ഫ്)പുരാ-കാശേ തസ്മി+ന്നേവ പുരേ നൃപഃ .. 15

സംപ+ന്നോ വസുധാ-പീഠേ നാനാ-ജന-പദേ+ശ്വരഃ .
സർവാർ-ജവ-ജവീ-ഭാവ ഇഹൈ-വൈവം(വ്)വ്യവ+സ്ഥിതഃ .. 16

അസ്മി+ന്നേവ ഗൃഹാ-കാശേ സർവാ+ബ്രഹ്മാ+ണ്ഡ-ഭൂമയഃ .
സ്ഥിതാഃ(സ്)സമുദ്-ഗകേ മ+ന്യേ
യഥാ+ന്തഃ(സ്)സർഷ-പോഥ്-കരാഃ .. 17

സദാ്ദൂര-മഹം മ+ന്യേ തദ്.ഭർതുർ.മമ മ+ണ്ഡലം .
ക്വചിഥ്.പാർശ്വേ+സ്ഥിത+മിഹ യഥാ പ+ശ്യാമി തഥ്.കുരു .. 18

ശ്രീദേ+വ്യുവാച .
ഭൂതലാ-രു+ന്ധതി-സുതേ ഭർതാര+സ്തവ സംപ്രതി .
ത്രയോ നാമാ-ഥവാ-ഭൂവൻ-ബഹവഃ(ശ്) ശത-സംമതാഃ .. 19

നേദീ-യസാം(ൻ)ത്രയാണാം(ൻ)തു+ദ്വിജസ്തേ ഭസ്മതാം(ങ്) ഗതഃ .
രാജാ മാ+ല്യാന്തര-ഗതഃ(സ്)-
സംസ്ഥിതോ്+ന്തഃ(ഫ്)പുരേ ശവഃ .. 20

സംസാര-മ+ണ്ഡലേ+ഹ്യസ്മിംസ്-തൃതീയോ വസുധാ-ധിപഃ .
മഹാ-സംസാര-ജലധിം പതിതോ+ഭ്രമ-മാഗതഃ .. 21

ഭോഗ-ക+ല്ലോല-കലനാ-വികലോ മലചേതനഃ .
ജാ+ഡ്യ-ജർജര-ചിദ്-വൃത്തിഃ(സ്) സംസാ-രാംഭോധി-ക+ച്ഛപഃ .. 22

ചി+ത്രാണി രാജ-കാ+ര്യാണി കുർവ+ന്ന+പ്യാ-കുലാ+ന്യപി .
സുപ്തഃ(സ്) സ്ഥിതോ ജഡ-തയാ നജാ-ഗർതി. ഭവ+ഭ്രമേ .. 23

ഈ+ശ്വരോ ഽഹ-മഹം ഭോഗീ സി+ദ്ധോ ഽഹം ബലവാൻഥ്.സുഖീ .
ഇ+ത്യനർഥ-മഹാ-ര+ജ്വാ വലിതോ വശതാം(ങ്) ഗതഃ .. 24

തഥ്.കസ്യ വദ ഭർതു+സ്ത്വാം സമീപം(വ്) വര-വർണിനി .
വാ+ത്യാ വനാ+ന്തരം(ങ്) ഗ+ന്ധ-ലേഖാ-മിവ വനാ+ന്നയേ .. 25

അ+ന്യ ഏവ ഹി സംസാരഃ(സ്) സോ ഽ+ന്യോ+ബ്ര+ഹ്മാ+ണ്ഡ-മ+ണ്ഡപഃ .
അ+ന്യാ ഏവ തതാ വഥ്.സേ+വ്യവഹാര-പര+മ്പരാഃ .. 26

സംസാര-മ+ണ്ഡലാ-നീഹ താനി പാർ+ശ്വേ+സ്ഥിതാ+ന്യപി .
ദൂരം(യ്) യോജന-കോടീനാം(ങ്) കോട-യസ്തേ+ഷ്വിഹാ+ന്തരം .. 27

ആകാശ-മാ+ത്ര-മേതേഷാ-മിദം പ+ശ്യ വപുഃ(ഫ്) പുനഃ .
മേരു-മ+ന്ദര-കോടീനാം(ങ്) കോടയ+സ്തേ+ഷ്വ-വ+സ്ഥിതാഃ .. 28

പരമാണൗ പരമാണൗ സർവ.വർഗാ-നിരർ-ഗലം.
മഹാ-ചിതേഃ(സ്) സ്ഫുര+ന്ത്യർക-രുചീവ+ത്രസരേ-ണവഃ .. 29

മഹാരംഭ-ഗുരൂ+ണ്യേവ-മപി+ബ്ര+ഹ്മാണ്ഡ-കാനി ഹി .
തുലയാ ധാനകാ-മാത്ര-മപി താനി ഭവ+ന്തി നോ .. 30

നാനാ-ര+ത്നാ-മലോദ്-ദ്യോതോ വനവദ്.ഭാതി ഖേ യഥാ .
പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-ഭൂത-രഹിതാ ജഗ+ച്ചിദ്.ഭാതി ചി+ന്തയാ .. 31

കചതി+ജ്ഞപ്തി-രേവേദം(ഞ്) ജഗദി+ത്യാദി നാ+ത്മനി .
നതു പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി സംപ+ന്നം സർഗാ-ദാവേവ കി+ഞ്ചന .. 32

യഥാ തരങ്ഗഃ(സ്) സരസി ഭൂ+ത്വാ ഭൂ+ത്വാ പുനർ.ഭവേത് .
വിചിത്രാ-കാര-കാലാങ്ഗ-ദേശാ+ജ്ഞപ്താ-വലം(ൻ) തഥാ .. 33

ലീലോവാച .
ഏവ-മേത+ജ്ജഗ+ന്മാതർ-മയാ സ്മൃത-മിഹാധുനാ .
മമേദം രാജസം(ഞ്) ജ+ന്മ നതമോ ന-ച സാ+ത്ത്വികം .. 34

ബ്ര+ഹ്മണസ്.ത്വവ-തീർണായാ അഷ്ടൗ ജ+ന്മ-ശതാനി മേ .
നാനാ-യോനീ+ന്യതീ-താനി പ+ശ്യാമീ-വാധുനാ പുനഃ .. 35

സംസാര-മ+ണ്ഡലേ ദേവി കസ്മിം+ശ്ചിദ-ഭവം പുരാ .
ലോകാ+ന്തരാബ്ജ+ഭ്രമരീ വി+ദ്യാധര-വരാങ്ഗനാ .. 36

ദുർവാസനാ-കലു-ഷിതാ തതോ∫ഹം മാനുഷീ+സ്ഥിതാ .
സംസാര-മ+ണ്ഡലേ∫+ന്യസ്മിൻ-പ+ന്നഗേ+ശ്വര-കാമിനീ .. 37

കദമ്ബ-കുന്ദജം-ബീര-കര+ഞ്ജ-വന-വാസിനീ .
പത്രാം-ബര-ധരാ+ശ്യാമാ ശബ+ര്യഹ-മഥാ-ഭവം .. 38

വന-വാസ-നയാ മുഗ്ധാ സംപ+ന്നാഹ-മഥോ+ദ്ധതാ .
ഗുലു+ച്ഛ-നയനാ പത്ര-ഹസ്താ വന-വിലാസിനീ .. 39

പു+ണ്യാ+ശ്രമ-ലതാ സാഹം മുനി-സങ്ഗ-പവി+ത്രിതാ .
വനാ+ഗ്നി-ദഗ്ധാ ത+സ്യൈവ ക+ന്യാ-ഭൂവം മഹാ-മുനേഃ .. 40

അസ്ത്രീ+ത്വ-ഫലദാ-ത്യണാം(ങ്) കർമണാം പരിണാമതഃ .
രാജാഹ-മഭവം ശ്രീമാൻഥ്.സുരാ+ഷ്ട്രേഷു സമാഃ(ശ്) ശതം .. 41

താലീനാം(ങ്) തല-ക+ച്ഛേഷു രാജ-ദുഷ്കൃത-ദോഷതഃ .
നകുലീ നവ-വർഷാണി കുഷ്ഠ-ന+ഷ്ടാങ്ഗികാ-ഭവം .. 42

വർഷാ+ണ്യഷ്ടൗ സുരാ+ഷ്ട്രേഷു ദേവി ഗോ+ത്വം(ങ്) കൃതം മയാ .
മോഹാദ്.ദുർജന-ദുഷ്ടാജ്ഞ-ബാല-ഗോപാല-ലീലയാ .. 43

വിഹം(ങ്)ഗ്യാ വൈര-വി+ന്യസ്താ വാഗുരാ വിപിനാ-വനൗ .
ക്ലേശേന മഹതാ+ച്ഛിന്നാ അധമാ വാസനാ ഇവ .. 44

കർണികാ+ക്രോഡ-ശ+യ്യാസു വി+ശ്രാന്ത-മലിനാ സഹ .
പദ്മ-കുഡ്മല-കോശേഷു ഭു+ക്ത-കിംജൽ-കയാ രഹഃ .. 45

ഭ്രാന്ത-മു+ത്തുങ്ഗ-ശൃങ്ഗാസു ഹരി+ണ്യാ ഹാരി-നേ+ത്രയാ .
വന+സ്ഥലീഷു ര+മ്യാസു കിരാതാ-ഹത-മർമയാ .. 46

ദൃഷ്ടം(ൻ)നഷ്ടാസു ദി+ക്ഷ്വബ്ധി-കല്ലോലൈ-രു+ഹ്യ-മാനയാ .
മത്സ്യാംബു-ക+ച്ഛപാ+ച്ഛോഡേ മോഘ-മാനന-താഡനം .. 47

പീതം(ഞ്) ചർമ+ണ്വതീ-തീരേ ഗായ+ന്ത്യാ മധുര+സ്വരം .
പുലി+ന്ദ്യാ സുരതാ+ന്തേഷു നാലി-കേര-രസാ-സവം .. 48

സാരസീ-സര-സാലി+ന്യാ സീഥ്.കാര-മധുര+സ്വരം .
സാരസഃ(സ്) സുരതൈഃ(സ്) സ്വൈരം(വ്)
സാമ+ന്ത+ശ്ചാരു-ര+ഞ്ജിതഃ .. 49

താലീ-തമാല-കു+ഞ്ജേഷു തരലാ-നന-നേ+ത്രയാ .
ക്ഷീബ+പ്രേ+ക്ഷണ-വി+ക്ഷോഭൈഃ(ഖ്)-
കൃതം(ങ്) കാ+ന്താവ-ലോകനം .. 50

കനക+സ്യന്ദ-സംദോഹ-സുന്ദരൈ-രങ്ഗ-പ+ഞ്ജരൈഃ .
സ്വർഗ്ഗേ+പ്സരോം-ബുജി+ന്യാശു
തോഷിതാഃ(സ്) സുര-ഷട്പദാഃ .. 51

മണി-കാ+ഞ്ചന-മാണി+ക്യ-മു+ക്താ-നികര-ഭൂതലേ .
ക+ല്പ+ദ്രുമ-വനേ മേരൗ യൂനാ സഹ രതം(ങ്) കൃതം .. 52

കല്ലോലാ-കുല-ക+ച്ഛാസു ലസദ്.ഗു+ച്ഛ-ലതാ-സു ച .
വേലാ-വന-ഗുഹാ+(സു-ആ)ബ്ധേ+
ശ്ചിരം(ങ്) കൂർമ-തയാ+സ്ഥിതം .. 53

തര+ത്താര-തരങ്ഗാസു ദോലനം സര-സാലി-നാമ് .
ചല+ച്ഛദ-പടാ-ലീഷു രാജ-ഹംസ്യം മയാ കൃതം .. 54

ശാല്മലീ-ദല-ലോലാനാ-മാ+ന്ദോലന-ദരി+ദ്ര-താം.
മശകസ്യ മയാ-ലോ+ക്യ ദീനം മശകയാ+സ്മിതം .. 55

തര+ത്താര-തരങ്-ഗാസു ച+ഞ്ച+ദ്വീ+ച്യ+ഗ്ര-ചുംബനൈഃ .
ഭ്രാ+ന്തം ശൈല+സ്രവ+ന്തീഷു ജല-വ+ഞ്ജുല-ലീലയാ .. 56

ഗ+ന്ധ-മാദന-മ+ന്ദാര-മ+ന്ദിരേ മദനാ-തുരാ .
പാതിതാഃ(ഫ്) പാദയോഃ(ഫ്) പൂർവം(വ്)-
വി+ദ്യാധര-കുമാരകാഃ .. 57

കർണി-കർപൂര-പൂരേഷു ത+ല്പേഷു+വ്യസനാ-തുരാ .
ചിരം(വ്) വിലു-ലിതാസ്-മീ+ന്ദു-ബിംബേ+ഷ്വിവ ശശി+പ്രഭാ .. 58

യോനി+ഷ്വനേക-വിധ-ദുഃഖ-ശതാ+ന്വി-താസു+
ഭ്രാന്തം മയോ+ന്ന-മനസ+ന്ന-മനാ-കുലാ+ത്മാ .
സംസാര-ദീർഘ-സരിത+ശ്ചലയാ ലഹ+ര്യാ
ദുർവാര-വാത-ഹരിണീ-സരണ+ക്രമേണ .. 59

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉത്പത്തി+പ്രകരണേ ജ+ന്മാന്തര-വർണനം(ൻ)നാമ
സപ്തവിംശഃ(സ്) സർഗഃ .. 27 ..
ഓം
****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
12.9.2023